

da se izrazim nazorneje: s tem da nadevljemo premogu, nafti in drugim energetskim virom oznako, ki je vredna samo Sofokleja, Fidijsa, Goetheja, Prešerna in drugih duševnih velikanov, nehote profaniramo veličino in enkratnost njihove umetnosti. Če hočemo ohraniti stabilnost in trdnost naših izraznih možnosti, se moramo izogibati pojavi, ki bi ga lahko označili kot razvrednotenje našega besednega zaklada, ali z drugimi besedami, kot besedno inflacijo.

Kajetan Gantar

IMATE...?

Vprašanje, ki ga tu načenjam, nikakor ni novo, kljub temu pa še zdaleč ni izgubilo svoje aktualnosti.

Spominjam se številnih ugotovitev, predlogov in apelacij, ki so jih naši prosvetni delavci objavili bodisi v dnevnem časopisju bodisi v *Prosvetnem delavcu* na podlagi bogatih izkušenj iz prakse z najboljšim namenom, da bi prispevali k spremembi sedanjega stanja pri nas v založništvu in distribuciji tako imenovane zabavne literature.

Ne bi se spuščal v razglabljanja — saj to ni namen tega kratkega zapisa — kako vplivajo na mladino razni X-100 romani, mali romani, zeleni dodatki, trista čuda, filmski sveti, strip revije itd. — ali je ta vpliv vzgojen ali ne. Omenil bi le zapis (pred meseci je bil objavljen v *Delu*), v katerem se neki slavist pritožuje, kako srbohrvaška šund literatura kvari jezikovni čut njegovih dijakov, in v katerem predlaga kot edino možno rešitev izdajanje slovenskih prevodov kvalitetnih kriminalk ali utopističnih romanov.

Take slovenske prevode sedaj pri nas tudi imamo in so precej kvalitetnejše berilo od prej omenjene šund literature, vendar problem, ki smo ga zastavili, še vedno ni rešen. Slovenska zabavna literatura — Detektiv, Črno-beli zvezki, Tovarišev NN — je v naših kioskih pastorek, potisnjena ob stran, izgubljena v poplavi srbohrvatskih zvezkov najslabše kvalitete, ki s kričeče barvnimi naslovnimi stranmi in vsemi mogočimi klišeji privlačujejo pozornost mimoidočih. V več ljubljanskih kioskih in trafikah, ki sem jih obšel, sploh niso prodajali tovrstne slovenske literature. Drugod jo je imel prodajalec skrito pod pultom ali pa izobešeno na manj vidnih mestih, često tudi ni bil z njo na tekočem; le v dveh, treh primerih ni bilo tako.

Še ostreje se nam prikažejo ti čudni pojavi v naši distribucijski mreži, če načnemo vprašanje distribucije revialnega tiska. Nikjer, v nobenem kiosku in nobeni trafiki (če koga zanima številka, v nobenem izmed enaindvajsetih kioskov in trafik, pri katerih sem povpraševal) nisem mogel kupiti niti *Sodobnosti* niti *Perspektiv*. Tako sem spoznal, da teh dveh revij, ki izhajata v Ljubljani, v Ljubljani ne moreš kupiti (vsaj v kioskih in trafikah ne). *Probleme* in *Ekran* so prodajali nekako v četrtini kioskov in trafik — *Probleme* manj, *Ekran* več. —

Kadar sem spraševal po *Sodobnosti* ali *Perspektivah*, sem imel vtis, da prodajalec misli, da se norčujem iz njega, oziroma da me ima najmanj za čudaka. Na vprašanje, zakaj ne naročijo teh revij, sem dobil vedno isti odgovor, da oni takega ne »drže«. Nihče mi tudi ni vedel svetovati, kje bi te revije lahko kupil. Zgodilo se je celo, da so me prepričevali, kako so X-100 romani ali zeleni dodatki napeti in da ne moreš prenehati z branjem, če enkrat začneš. Neki prodajalec mi je na veliko začudenje odvrnil, da ima *Sodobnost*. Ko pa je revijo

pokazal, se je izkazalo, da jo je zamenjal za *Probleme*. Nasprotno pa vsi prodajalci natanko vedo, kaj je X-100 roman in kaj je zeleni dodatek, zvrhani kupi teh zvezkov in romanov pa pričajo, kako so z njimi založeni.

Ko sem pričel raziskovati vzroke, zakaj je stanje v naši distribucijski mreži tako, sem zvedel, da je lani večji del ljubljanskih kioskov kupilo od Reklamservisa založniško podjetje Vjesnik, ki je pričelo izvajati to čudno distribucijsko politiko. Detektiva in Črno-belih zvezkov je v svojih kioskih prodajalo vedno manj, z revijami pa je bilo kajpa še slabše. V zadnjem času so dali ultimatum — kdor hoče, da prodajajo njegovo literaturo, mora to literaturo nuditi samo njim. Če tega ne stori, če jo hoče torej prodajati tudi po drugi distribucijski mreži, Vjesnikova mreža njegove literature ne prevzame.

Kam meri tako ravnanje in kakšne pobude in navdihi so vodstvo Vjesnika vodili k takemu postopanju, si ni težko predstavljati. Prav tako ne bo težko predvideti, kam bo Vjesnikova mreža pripeljala svoj voziček v prihodnjih letih, če bo lahko tako nemoteno uresničevala svoje načrte kot doslej.

Sprašujem se le, ali je distribucija zabavne literature na eni strani in našega revialnega tiska na drugi strani zgolj in samo stvar skomercializirane logike?

Boris Paš

LISTNICA UREDNIŠTVA

PISMO UREDNIŠTVU

Dragi tovariš urednik!

Rad bi napisal nekaj pripomb h glosi, ki jo je *Sodobnost* objavila v marčni številki pod naslovom *Smo vsi kimaenci?* Zdi se mi namreč, da bi bilo treba k njej marsikaj reči.

Glosa navaja »nekatero najbolj značilno odlomke« z zasedanja nemškega Pen kluba, centra Vzhod-Zahod, ki je bilo v Hamburgu. Nič ni povedano, kdaj je bilo, zato povejmo, da je bilo v začetku aprila 1961. S tem ne mislim reči, da bi bilo prepozno pisati o tem ali da bi bile misli, povedane pri tej razpravi, že zastarele. Kljub temu pa se mi zdi potrebno stvar datirati, tako da je tudi očitno, v kakšni politični in duhovni situaciji so se pogovarjali nemški pisatelji iz obeh držav. Predmet pogovora je bil prvi večer »Tolstoj — kriza umetnosti in mi«, drugi večer pa »Pen klub v našem času«.

Zal se je avtorju glose zdelo odveč »s svojim komentarjem vmešavati se v diskusijo, ki je že brez tega dovolj zamotana in brezizhodna« in je podal le vrsto odlomkov iz razprave. Storil bi bil dosti boljše, ko bi bil nekaj več povedal o zasedanju samem, potem pa povzel razpravo tako, kakor je v resnici potekala, in vmes morda navedel najznačilnejše izjave posameznih udeležencev, kakor je to zadnje deloma res storil. Lahko da je položaj nemških pisateljev na obeh straneh meje res precej »zamotan in brezizhoden«, diskusija sama pa nikakor ni bila taka, saj je bila v njej povedana vrsta reči, ki odpirajo kritičnemu bralcu zanimive razglede. Seveda ne v taki obliki, kakor jih je podala glosa. Ti odlomki so namreč po nekem čudnem kriteriju pobrani iz razprave obeh večerov, vedno iztrgani iz konteksta in včasih tudi ne najboljše skrajšani. Povrh so nekateri pomanjkljivo prevedeni, eden pa sploh narobe. Vendar o tem pozneje.